

Reactie op: De arbeidsmarktparticipatie van vrouwen

Plantenga stelt de vraag of de Nederlandse vrouw resistent is voor het arbeidsmarktbeleid dat erop gericht is de arbeidsdeelname en arbeidsduur van vrouwen te verhogen. Willen vrouwen gewoonweg niet, met andere woorden, is het een kwestie van preferenties, of is er wel degelijk sprake van restricties die met beleid weggenomen kunnen worden? Wij delen haar mening dat het nogal kort door de bocht zou zijn om de verschillen in arbeidsparticipatie tussen mannen en vrouwen en in internationaal perspectief toe te schrijven aan een kwestie van preferenties en het hierbij te laten. Anderzijds lijkt het ook te eenvoudig om de keuzes die mensen maken ten aanzien van hun arbeidsparticipatie alleen te schetsen in termen van financiële prikkels. Uit diverse onderzoeken blijkt dat de invloed van andere factoren, zoals gezondheid en sociale motieven, niet moeten worden onderschat (Van der Lippe, 1993). Met beleidsresistentie doelt Plantenga hoofdzakelijk op het geringe effect van financieel beleid. Belangrijk is echter te achterhalen welke andere factoren een motiverende of juist belemmerende rol spelen bij de keus om niet (meer) te werken. Uit de preferenties van vrouwen die nu niet of in deeltijd werken blijkt dat er inderdaad nog onbenut participatiepotentieel is. Onder bepaalde voorwaarden zou een groot aantal niet en in deeltijd werkende vrouwen de arbeidsduur willen uitbreiden (Cloïn en Hermans, 2006). Maatregelen die te maken hebben met flexibilisering van de werktijd blijken daarbij belangrijker te zijn dan gratis kinderopvang. Aan de andere kant zijn er relatief weinig vrouwen die voltijd willen werken: de (grote) deeltijdbaan is het meest populair (Portegijs en Keuzenkamp, 2008).

Het zijn niet alleen moeders met jonge kinderen die voor deeltijdbanen kiezen, integendeel. In Nederland werken vrouwen met kinderen nauwelijks vaker in deeltijd dan in andere Europese landen, maar het zijn de vrouwen

zonder kinderen die het verschil maken (Portegijs en Keuzenkamp, 2008). Het heeft dan ook weinig zin om de deeltijdcultuur toe te schrijven aan een doe-het-zelfcultuur of zorgideaal dat in Nederland meer dan elders zou heersen, aangezien veel vrouwen zonder (jonge) kinderen ook in deeltijd werken. Nederland kent ook meer mogelijkheden om in deeltijd te werken dan veel andere Europese landen, mede door de Wet aanpassing arbeidsduur (Portegijs en Keuzenkamp, 2008). Op basis van een economische analyse en kleine elasticiteiten voor de arbeidsduur concludeert Plantenga dat het vergroten van het aantal per persoon te werken uren een taai proces zal zijn, maar zeker niet geheel onmogelijk. Onderzoek naar de preferenties van vrouwen komt tot diezelfde conclusie. Plantenga introduceert haar betoog met de vraag hoe de arbeidsparticipatie van vrouwen in Nederland verhoogd kan worden. Hier geeft het artikel helaas geen pasklaar antwoord op en dat kan ook niet, omdat de analyse grotendeels toegespitst is op economische afwegingen. Vrouwen zijn dan wat betreft hun arbeidsduur wellicht minder gevoelig voor financiële prikkels, dat maakt ze nog niet beleidsresistent. In het artikel worden normatieve en institutionele factoren wel genoemd, maar verder nauwelijks uitgewerkt, terwijl juist daar de (extra) ruimte lijkt te zitten om de arbeidsmarktparticipatie van vrouwen te vergroten.

LITERATUUR

- Cloïn, M. en B. Hermans (2006) *Onbetaalde arbeid en de combinatie van arbeid en zorg*. In: Portegijs, W., B. Hermans en V. Lalta. *Emancipatiemonitor 2006*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 100–140.
- Lippe, T. van der (1993) *Arbeidsverdeling tussen mannen en vrouwen. Een interdisciplinaire studie naar betaald en huishoudelijk werk binnen huishoudens*. Amsterdam: Thesis Publishers.
- Portegijs, W. en S. Keuzenkamp (red.) (2008) *Nederland deeltijdland. Vrouwen en deeltijdwerk*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

PATRICIA VAN ECHTELT EN MARIËLLE CLOÏN
Wetenschappelijk medewerkers bij het Sociaal en Cultureel Planbureau